

V teoriji je pot prosta - s pravnega vidika ni ovir za vzpostavitev Alpske tranzitne borze.

Alpska tranzitna borza je s pravnega vidika izvedljiva

S pravnega vidika ni ničesar, kar bi oviralo vzpostavitev Alpske tranzitne borze (ATB), a le pod pogojem, da bodo alpske države za ta projekt izkazale politično voljo, se glasi sklepna misel študije, ki je bila izdelana po naročilu evropske regije Tirolska - Južna Tirolska - Trentino. "Za vzpostavitev Alpske tranzitne borze ni nepremostljivih pravnih ovir," ugotavlja Astrid Epiney, direktorica Evropskega inštituta pri Univerzi v Fribourgu, v svoji študiji o združljivosti instrumenta alpske tranzitne borze z zahtevami zakonodaje EU. Študijo je naročila evropska regija Tirolska - Južna Tirolska - Trentino. "Če želimo čezalpski tovorni promet učinkovito preusmeriti na železnico in s tem učinkovito zmanjšati negativne posledice za okolje v prizadetih regijah, je malo verjetno, da bi bile na voljo alternativne rešitve, ki bi bile podobno učinkovite kot Alpska tranzitna borza," nadaljuje Astrid Epiney v sklepnem delu raziskave. Pogoj za uvedbo tega učinkovitega instrumenta je politična volja alpskih držav.

Infrastruktura za preusmeritev prometa ne zadostuje

Za učinkovito izvedbo preusmeritve tovornega prometa s cest na železnico je nujno potrebna vzpostavitev instrumenta, kot je Alpska tranzitna borza, so svojo zahtevo v skupno sporočilo zapisali predstavniki Alpske pobude, avstrijskih Zelenih in Mednarodne komisije za varstvo Alp (CIPRA). Tudi leta 2012 objavljena študija švicarskega Zveznega urada za promet o učinkih, ki naj bi jih ob preusmeritvi prometa imela t. i. nova železniška alpska transverzala (NEAT), je pokazala, da bi bilo samo zaradi baznih predorov s ceste na železnico preusmerjeno le majhno število tovornih vozil. Problema čezalpskega tranzita ne bo rešila nova infrastruktura. "Regije na alpskem območju in zunaj njega se zato morajo zavedati svojih potencialov in omejenih zmogljivosti na področju prometa, razvijati morajo vizije in konkretna merila kakovosti ter določiti cilje zmanjševanja pretoka tovornega prometa," je poudarila Claire Simon, direktorica CIPRE.

Mednarodno zavezništvo za alpsko tranzitno borzo

Alpska tranzitna borza je poleg naklonjenosti Alpske pobude in CIPRE deležna tudi politične in regionalne podpore: evropska regija Tirolska - Južna Tirolska - Trentino, denimo, vzpostavitev borze zahteva že več let. Na skupnem zasedanju pokrajinskih zborov Južne Tirolske in Trentina ter deželne sveta Tirolske leta 2011 je bila prav glede tega vprašanja oblikovana skupna zahteva, ki je bil naslovljena na italijansko vlado. Maja 2012 so tudi druge tranzitne regije v Alpah v okviru evropskega projekta iMonitraf pripravile skupno izjavo, v kateri so zahtevale uvedbo ustreznega usmerjevalnega instrumenta. "Ali bodo zahteve alpskih regij izpolnjene, s tem pa upoštevana politična volja prebivalcev, je sedaj odvisno od vlad alpskih držav," je povzel Georg Willi, govorec stranke Zelenih v avstrijskem parlamentu, pristojen za vprašanja prometa.

Viri in več informacij na: www.cipra.org/sl/zamedije/sporocilo-za-medije/szm/alpska-tranzitna-borza-je-s-pravnega-vidika-izvedljiva/

Stališče

Claire Simon, direktorica CIPRE International.

Stališče: Kdo naj makroregionalni alpski dom napolni z življenjem?

Kot stanovalci pri gradnji hiše so tudi pri oblikovanju alpske makroregije najpomembnejši udeleženci prav njeni prebivalci. A po petih tednih, odkar se je začel proces oblikovanja, puščajo države in regije predstavnike civilne družbe še vedno v negotovosti in brez pojasnila, ali smejo v njem sploh sodelovati. Osem nevladnih in mrežnih organizacij z območja Alp, med njimi tudi CIPRA, ima svojo vizijo: makroregija je za prebivalce alpskega prostora tisti dom, ki omogoča kakovostno življenje in hkrati spoštljivo ravna z naravo. Ekološki materiali, iz katerih je zgrajen, so domačega izvora. Hitro je dostopen s sredstvi javnega prevoza. Njegovi stanovalci vedo, da morajo v njem energijo uporabljati učinkovito. Osnovno odločitev za gradnjo novega doma za alpski prostor je sprejel Svet Evropske unije 19. decembra 2013 in Evropsko komisijo pooblastil, da pripravi besedilo makroregionalne strategije za Alpe. Strategija naj bi se začela izvajati sredi leta 2015. Ko gradimo hišo, potrebujemo inženirje, arhitekte, obrtnike, zagotovo pa ne bi bilo pametno, če bi stanovalce - civilno družbo - v proces gradnje vključili šele ob predaji ključev.

Vsaka gradnja temelji na načrtu: kako velika naj bo, čemu bodo namenjeni posamezni prostori. Inženirji in arhitekti - EU, države in regije - o takih vprašanjih sami ne morejo sprejeti najboljših odločitev, če ne poznajo potreb stanovalcev. Pri gradnji sodelujejo tudi obrtniki - upravni organi. Položijo se temelji, zgradijo se stene, montira se notranja oprema. Stanovalci, ki so vključeni v gradnjo, ob koncu del priredijo likof in se tako inženirjem, arhitektom in

obrnikom zahvalijo za ves trud. Preveva jih dober občutek, zato bodo novi dom za Alpe napolnili z življenjem. Tega se veselijo tudi inženirji, arhitekti in obrtniki. Povsem razumljivo je, da alpske države in regije v proces izdelave makroregionalne strategije ne morejo vključiti vseh prebivalcev alpskega prostora. A poznejša posvetovanja, kot jih zahtevajo nekateri, ne bodo zadostovala. Osem nevladnih in mrežnih organizacij - CIPRA International, ISCAR, Omrežje občin "Povezanost v Alpah", CAA, društvo Alpsko mesto leta, WWF, proMONT-BLANC in IUCN - jim v vlogi kompetentnih posrednikov za makroregionalno strategijo stoji ob strani. Svoje izkušnje, pridobljene pri lastnem delovanju v mrežah, prenašajo iz Alp v Evropo in so pomemben vezni člen s kraji in ljudmi v Alpah. In prav zato morajo pri izdelavi evropske strategije za alpski prostor sodelovati že od samega začetka. Ko je temeljni kamen enkrat položen in se je mogoče dogovarjati le še o barvnem odtenu sten v kuhinji, je namreč prepozno. Zato prosijo za čimprejšnji odgovor. Kako že piše v protokolarnih pravilih? R.S.V.P.!

Novice iz CIPRE

Seznam protiargumentov in poročila o izkušnjah v zvezi z zimskimi olimpijskimi igrami v Alpah so odslej na voljo na spletnih straneh CIPRE.

Zakaj ZOI ne potekajo na območju Alp?

Da bi zimske olimpijske igre potekale na območju Alp, danes tako rekoč ni več izvedljivo. Z razlogi za to, izkušnjami s kandidature mest Annecy, Salzburg, München ali Graubünden in dediščino iger v Torinu se je nedavno v svoji analizi ukvarjala CIPRA. Alpe so bile že večkrat prizorišče zimskih olimpijskih iger, nazadnje leta 2006 v Torinu. V zadnjih letih so se izjalovile prav vse kandidature z alpskega območja. Nekatere, kot denimo kandidatura Salzburga za ZOI 2014, niso uspele pri Mednarodnem olimpijskem komiteju (MOK), ki se je odločil prednost dati močnejšim kandidatom - v tem primeru je to bila Rusija s Sočijem. Drugi alpski kandidati so bili neuspešni zaradi ovir, kot je referendum - zadnjega so imeli v Graubündnu in na Bavarskem, ki sta kandidirala za ZOI 2022. "Too much democracy," se je takrat glasil komentar Pabla Cortine, trenerja nemške nacionalne hokejske reprezentance. Toliko o "ferpleju" v športu ...

Analiza izkušenj iz preteklih tekmovanj in kandidatur tako kaže, da so zimske olimpijske igre v obliki, kot jih organizirajo danes, neodgovorne. Korist od iger ima le privilegirana manjšina, vsi drugi so poraženci. V demokracijah, kot jih poznajo alpske države, okoliščine za organizacijo zimskih olimpijskih iger niso ugodne, ljudje pa tudi niso več pripravljeni prenašati prekomernega gigantizma, škode, ki jo tak dogodek povzroča okolju, nepredvidljivih stroškov in pritiska vsemogočnega MOK.

Analiza CIPRE o zimskih olimpijskih igrah: www.cipra.org/sl/olimpijada, www.cipra.org/sl/zamedije/sporocilo-za-medije

Novice iz Alp

Pričkanja zaradi prometnega protokola

Italija je pred letom dni ratificirala Protokol o izvajanju Alpske konvencije na področju prometa, obenem pa sprejela dopolnilno izjavo, s katero je pod vprašaj postavila samo bistvo pogodbe. Nemčija in Avstrija sedaj stavita na diplomacijo, a čas teče.

Februarja 2013 je italijanska vlada po nekaj desetletjih razprav vendarle ratificirala prometni protokol, a skupaj z dopolnilno izjavo, v kateri si Italija pridržuje pravico do nadaljnjega uresničevanja projektov na področju gradnje cest, katerih namen je "okrepitev blagovne menjave z državami severno od Alp". Kar pomeni, da bi bilo mogoče nadaljevati projekt gradnje novega odseka avtomobilske ceste Alemagna od Belluna proti Dobbiacu (Toblach). "Izjava grobo spodkopava vsebino prometnega protokola," je kritičen Peter Ha?lacher iz CIPRE Avstrija. To je tudi stališče pravne službe Alpske konvencije pri CIPRI Avstrija, ki v svoji mednarodnopравни analizi ugotavlja, da je dopolnilna izjava Italije pridržek. Če alpske države do 6. februarja 2014 ne bodo nič ukrenile, prepoved gradnje novih cest višjega razreda, ki je zapisana v prometnem protokolu, v Italiji ne bo veljala, prav tako ne bo veljala za gradnjo avstrijsko-italijanskih povezav.

Od novembra 2013 se iz vrst avstrijske in nemške diplomacije ter CIPRE Avstrije vse pogostejše pojavljajo različne pobude, s katerimi naj bi prepričali Rim, da bodo interesi Alpske konvencije občutno oslabiljeni, če ne bo prišlo do odprave tovrstnega pridržka. Istočasno so alpske države in organi Alpske konvencije še kako zainteresirani, da Italija soglaša s prometnim protokolom na politični ravni. "Izhod iz tega konflikta pa bi lahko bila nova izjava, s katero bi italijanska vlada pojasnila, da namen dopolnilne izjave iz leta 2013 ni bil spodkopati pomena prometnega protokola," je dejal Ha?lacher. Viri in več informacij na: www.cipra.org/de/CIPRA/cipra-oesterreich (de), www.cipra.org/de/CIPRA/cipra-oesterreich (de), www.ft.com/politik/7760203-91 (de), www.ots.at/presseaussendung/OTS_20140119 (de)

Prva rastlinska čistilna naprava za planinsko kočo v Alpah

Junija letos naj bi v alpskem visokogorju začela obratovati prva rastlinska čistilna naprava: v planinski koči Garelli v ligurijskem naravnem parku Marguareis bodo preizkusili, kaj vse zmore narava. Predstavljamo francosko-italijanski pilotni projekt.

Če se bodo uresničila pričakovanja partnerjev projekta Alcotra FITODEP, bodo lahko odpadne vode z rastlinskimi čistilnimi napravami kmalu začeli čistiti tudi v vseh drugih planinskih kočah na območju Alp. V naravnem parku Marguareis na 2.000

m. n. v. bodo v praksi preizkusili delovanje prve rastlinske čistilne naprave in zdi se, da je odmaknjena planinska koča, do katere je mogoče priti le peš, več kot primerna za pilotni projekt. Rastlinsko čistilno napravo bodo postavili tudi na Colu des Mont-Cenis v francoski turistični regiji Plan des Fontainettes, prav tako na več kot 2.000 metrih n. m. v. Cilj projekta je izdelati model, ki ga bo mogoče uporabiti za planinske kočice na celotnem območju Alp. V rastlinskih čistilnih napravah se uporabljajo posebne vrste rastlin, ki odstranjujejo organske snovi in tako čistijo odpadne vode, tovrstni procesi pa so značilni tudi za mokrišča. Uslužbenci v naravnem parku Marguareis so zato v začetni fazi projekta iskali domače vrste rastlin, ki so še zlasti primerne za čiščenje vode. Prav tako so preizkusili, ali bi izbrana rastlina dejansko uspevala na lokaciji ob planinski koči. Prva rastlinska čistilna naprava v alpskem visokogorju bo predvidoma začela obratovati junija 2014.

Viri in več informacij na: www.parcomarguareis.it/Progetti/Programma (it), www.dislivelli.eu/blog (it)

Zelena pobočja pobelili s snegom iz helikopterja

Številne zimske športnorekreacijske destinacije lahko namesto bele opojnosti vse pogostejše ponudijo le še zelena pobočja. A žičničarska podjetja in turistični delavci še niso povsem obupali in z vsemi sredstvi poskušajo zagotoviti razmere, ki bi jim omogočile dobičkonosen turizem. A brez sodelovanja narave.

Nedelja. Vremenska napoved obljublja najmanj pet ur sončnih žarkov. Pihal bo šibak veter. Pokrajina je belo zasnježena. Žičniške naprave obratujejo. - Tako si idealni smučarski dan predstavljajo smučarski navdušenci in vsi, ki se preživljajo z žičniško dejavnostjo, saj je le v takih razmerah s smučanjem mogoče tudi kaj zaslužiti. A kot ugotavlja študija Münchenske univerze, se bo verjetnost idealnih dni z meteorološke zime pomaknila v čas okoli velike noči, pomanjkanje snega pa bo vedno pogostejši pojav.

Obup, da ne bo mogoče najti nadomestila za pravo zimo, je precejšen. Že danes se je na območju Alp polastil desettisočev, ki z umetnim snegom zasnežujejo površino, ki je tako velika kot Bodensko jezero. Pri tem velja omeniti, da porabijo sistemi za umetno zasneževanje ravno tolikšno količino vode kot mesto München v enem letu.

Sploh pa so konec zadnjega tedna zelena pobočja v obup spravila organizatorje tekme svetovnega pokala v alpskem smučanju v avstrijskem Kitzbühelu. Ker snežni topovi obratujejo le pri temperatur okoli zmrzišča, je bilo treba kar najhitreje priskrbeti okoli 1800 ton snega z višje ležečih predelov. Prevoz snega so organizatorji zagotovili s helikopterji, ki so opravili 900 letov. Uporabo helikopterja naj bi opravičil velik reklamni učinek, ki ga je imela prireditelj, in kakovost pitne vode iz tako prepeljanega snega, saj naj bi bil ta naravi prijazen ...

Viri in več informacij na:

www.uni-muenchen.de/aktuelles/spotlight/2014 (de)

Gensko inženirstvo: neobičajni potnik čez Alpe

Čeprav v Švici pridelava gensko spremenjene oljne repice ali njena uporaba kot krma nista dovoljena že od leta 2008, se ta rastlina v alpski državi nenadzorovano širi. A kako se je gensko spremenjena oljna repica znašla tam, kjer je sploh ne bi smelo biti?

Basel in Lugano sta med seboj oddaljena 200 kilometrov zračne razdalje, ločuje ju tudi glavni alpski greben. A v obeh mestih so v letih 2011 in 2012 našli gensko spremenjeno oljno repico - vzdolž železniških tirov. To je vzbudilo pozornost botanikov, saj je bila prav oljna repica edina rastlina, ki je preživela kljub herbicidom, namenjenim zatiranju plevela. Zaradi genskih sprememb so rastline postale odporne na strup.

V preiskavi, ki je bila opravljena na to temo, je bilo ugotovljeno, da se semena širijo pri prevozu žita po železnici, pri čemer prihaja žito najverjetneje z območij, kjer je pridelava gensko spremenjenih rastlin dovoljena in kjer je oljna repica lahko vsebovana v manjših količinah. Ne povsem tesno zaprti železniški vagoni so nevarni tovor izgubljali na svoji poti čez Alpe. Gensko spremenjena oljna repica tako zelo dobro uspeva vzdolž železniških tirov, to pa ogroža kulturne in divje rastline. Ker je oljna repica domača rastlina, se gensko spremenjene rastline ne smejo mešati z nespremenjenimi. Posledic takega početja ni mogoče predvideti, prav tako pa ni jasno, ali se to dogaja tudi na drugih tranzitnih poteh na območju Alp.

Viri in več informacij na: www.br.de/fernsehen/bayerisches-fernsehen (de), www.testbiotech.org/sites/default/files (de)

Kdo se boji gozda?

Pred kratkim so bile - že osmič zapored - podeljene alpske nagrade za ohranjanje varovalnih gozdov. Med nagrajenci izstopata predvsem dva primera dobre prakse.

Projekte mora odlikovati izvirnost, ustvarjalnost in participativnost, posredovati morajo primer dobre prakse. Taka merila morajo izpolnjevati kandidati, ki se potegujejo za eno najpomembnejših nagrad, katere namen je spodbuditi ohranjanje varovalnih gozdov v nemško govorečem delu Alp. Nagrado podeljuje Delovna skupnost alpskih gozdarskih združenj projektom, ki so se najbolje izkazali kot primeri dobre prakse na področju ohranjanja in izboljšanja varovalnih gozdov v Alpah ter ozaveščanja prebivalcev o vprašanih, povezanih z varovalnimi gozdovi. Nagrada se podeljuje v štirih kategorijah (komuniciranje z javnostmi, partnerstva pri ohranjanju varovalnih gozdov in inovacije, uspešni projekti, šolski projekti), tu pa je še posebno priznanje za izbrani projekt, ki izstopa po svoji izjemni izvirnosti.

Posnemanja vreden je zagotovo gozdnopedagoški projekt Doživljanje gozda iz Vorarlberga, ki pod motom Enkrat izkusiti je bolje kot stokrat slišati poteka že od leta 1996 in ki je v vseh teh letih že več kot 16.000 osnovnošolcem pomagal premagati strah pred stikom z naravo. Primer dobre prakse je tudi uspešen projekt, ki je posvečen gospodarjenju z grajskim gozdom v kraju Tirol (Tirol) v Italiji. V projektu sodelujejo gasilsko, lovsko in turistično društvo, občina in krajevni urad za gozdove, ki so skupaj pripravili seznam ukrepov za zagotavljanje pomembne varovalne funkcije, ki jo ima gozd za grad in celoten kraj. Delovna skupnost alpskih gozdarskih združenj je bila ustanovljena leta 1981, njeni člani pa so gozdarska združenja iz Vorarlberga, južne Tirolske, Lihtenštajna, s Tirolske, avstrijske Koroške, iz Bavarske in Graubündna.

Viri in več informacij na:

www.arge.forstvereine.eu/schutzwaldpreis (de)

Prireditve

Razstava: **Razstava Constructive Alps**. 22.1.2014 – 5.2.2014. Ljubljana. Jezik: de, it, sl. Organizira: Constructive Alps, Internationaler Preis für nachhaltiges Bauen und Sanieren in den Alpen. [Več o tem »](#)

Delavnica/seminar: **"Moje močvirje na vrtu - skladiščenje CO2 v domačem okolju"**. 2.2.2014 – 2.2.2014. Ljubljana. Jezik: sl. Organizira: CIPRA Slovenija, društvo za varstvo Alp, Ljubljana/SI. [Več o tem »](#)

Delavnica/seminar: **Workshop on Alpine Energy Systems**. 13.2.2014 – 13.2.2014. Zürich. Jezik: de, fr, it, sl. Organizira: Bundesamt für Raumentwicklung ARE, Ittingen/CH. [Več o tem »](#)

Konferenca/kongres: **GREEN MOUNTAIN CONFERENCE**. 20.2.2014 – 20.2.2014. Brussels, Belgium. Jezik: en. Organizira: Committee of the Regions, Brussels/BE. [Več o tem »](#)

akcija: **Nagrada za mlade znanstvenike**. 24.1.2014 – 30.4.2014. Jezik: en. Organizira: Ständiges Sekretariat der Alpenkonvention, Innsbruck/AT. [Več o tem »](#)

Saj ni res, pa je!

... Razmere v Alpah postajajo vse bolj podobne Divjemu zahodu, še zlasti v Graubündnu.

Pred dobrim letom dni, jeseni 2013, so v švicarskem kantonu po dolgem času opazili prvo volčje krdelo - potem ko so švicarski lovski mojstri to živalsko vrsto pred približno 150 leti dodobra iztrebili. Danes mladi volkovi lovijo v krdelu na območju blizu Chura, v gorskem svetu masiva Calanda, tja pa na prežo rad zaide tudi homo sapiens. Eden od njih je tako pred kratkim obstrelil in hudo ranil mladega volka. Žival je poginila teden ali dva pozneje. A divjaštva v švicarskih Alpah s tem še ni konec - v slogu uvodoma že omenjenega Divjega zahoda so za informacije, ki bi pripeljale do razkritja divjega lovca, zdaj razpisali še nagrado na njegovo glavo: ponudba ene od okoljskih organizacij in nekaj posameznikov znaša 10.000 švicarskih frankov. No, pa lovski zdravo!

Viri : www.gruppe-wolf.ch/index.php?page=2&item=151 (de), www.nzz.ch/aktuell/panorama (de)

Slikovni material: Wolfgang Dirscherl/pixelio, Martin Walser, <>/flickr